

**Evoluția comunităților etnice și confesionale din
municipiul Tecuci**

Coordonator științific: prof. Voinea Dumitru

Autor: Bălătescu Aura

**TÂRGU SECUIESC
17-20 IULIE 2017**

CUPRINS:

Cap. I: Noțiuni introductive.....	pag. 3
Cap. II: Evoluția structurii etnice și confesionale a populației municipiului Tecuci	pag. 5
Cap. III: Contribuția comunităților etnice și confesionale la viața urbană tecuceană	pag. 16
Cap. V: Concluzii.....	pag. 24
Bibliografie.....	pag. 25

CAPITOLUL I INTRODUCERE

1.1. Metodologia agreată și contextul motivațional

1.1.1. Motivarea alegerii temei

Observ cu tristețe faptul că, de la o zi la alta, noi, cetățenii, fugim în goana după rezolvarea problemelor noastre de zi cu zi, astfel că începem să neglijăm tot mai mult un factor esențial în dezvoltarea noastră etică – societatea în care conviețuim. Lucrarea de față a pornit de la premisa *despre și pentru cetățeni*, principalul scop fiind impulsivarea spiritului de patriotism local din sufletele tecucenilor, plecând, în primă fază, de la teoretizarea informațiilor privind rolul comunităților etnice și confesionale în viața urbei noastre, spre o mai bună înțelegere a modului în care comunitatea noastră a evoluat. Așadar, îmi doresc ca prin proiectul de față să reușesc să le redau tecucenilor încrederea în propriul lor cadru social și să-i determin să contribuie la dizolvarea aspectelor negative, așa încât să tindem cât mai mult spre societatea pe care cu toții ne-o dorim.

1.1.2. Obiectivele cercetării și rezultatele preconizate

a) perceperea obiectivă a condițiilor social-istorice care au generat evoluția structurii etnice și confesionale a populației municipiului Tecuci;

b) analiza contribuției comunităților etnice și religioase asupra peisajului urban și a vieții urbane tecucene;

c) promovarea toleranței etnice și religioase, precum și a incluziunii sociale, în rândul populației municipiului Tecuci.

1.1.3. Metodologia implementată

Prezentul proiect a fost derulat în perioada mai-iunie 2017. Realizarea acestuia a fost posibilă datorită disponibilității unor resurse materiale (suporturi grafice și cartografice, aparat foto, jurnal de observații, material bibliografic) și procedurale (metoda observației, bibliografică, monografică, istorică, statistica matematică, modelarea grafică și cartografică a datelor obținute, metoda interviului).

Pe parcursul desfășurării proiectului am efectuat observații în orizontul local asupra elementelor ce caracterizează peisajul urban tecucean, realizând fotografiile ce reflectă situația actuală a lăcașurilor de cult din municipiul Tecuci sau care cuprind secvențe din principalele evenimente social-culturale ale orașului nostru. De asemenea, am elaborat diagrame ce surprind structuri etnico-religioase și evoluții demografice ale populației Tecuciului, pe baza informațiilor preluate de la Institutul Național de Statistică sau din alte surse. Totodată, am transpus pe suport cartografic răspândirea geografică a lăcașurilor de cult în spațiul municipiului Tecuci, folosind metoda cartodiagramei cu simboluri artistice.

Tot în cadrul acestui proiect am strâns informații legate de comunitățile etnice și confesionale prin metoda interviului, intrând în legătură directă cu diverși reprezentanți ai acestor comunități. Pe această cale țin să le mulțumesc tuturor persoanelor care m-au ajutat și au făcut posibilă o prezentare cât mai obiectivă a vieții social-confesionale din spațiul orașului nostru: domnul Iancu Aisic (președintele Comunității evreilor din Tecuci), doamna Dumitriu Gina (consilier municipal, președinta Comisiei municipale pentru cultură, învățământ, sănătate, culte și asistență socială), doamna Maricica Nica (președinta Comunității romilor din Tecuci), domnul Petru Ojog (preotul paroh al bisericii Adormirea Maicii Domnului), domnul Victor Bojonca (pastorul bisericii baptiste „Credința“ Tecuci), domnul Lucian Luncașu (preotul bisericii evanghelice din Tecuci), domnul Radu Motoc (pastorul bisericii penticostale „Noua Credință“ Tecuci).

Nu în ultimul rând, am realizat un film intitulat „Mândru că sunt tecucean“ și am amenajat așa numitul „copac al toleranței“, ambele inițiative materializate în cadrul unei activități realizate în colaborare cu Biblioteca Municipală „Ștefan Petică“ Tecuci.

1.2. Municipiul Tecuci – repere geografice și istorice

Municipiul Tecuci este situat în județul Galați, la intersecția paralelei 45°51'06" latitudine nordică cu meridianul 27°25'56" longitudine estică. Raportându-ne la importante așezări din jur, municipiul se află la 20 km de Mărășești, 40 km de Focșani, 50 km de Bârlad și Târgu Bujor, 78 km de Galați, 180 km de Iași și 240 km de București.

Geografic, este situat în Câmpia Tecuciului, la confluența râurilor Bârlad și Tecucel. Este un oraș de mărime mijlocie, cu un comerț în continuă dezvoltare. Așezată la o răspântie de vechi drumuri comerciale, localitatea s-a dezvoltat în vatra unei așezări geto-dacice și apoi daco-romane. Atestat încă din anul

1435, târgul Tecuci era un important centru de tranzit și de schimb pentru negustorii din țările de la nordul și de la vestul Moldovei, ca și pentru cei din regiunile limitrofe. Deși în dese rânduri a fost afectat de numeroase cataclisme naturale și evenimente istorice cu urmări negative asupra sa, orașul a supraviețuit acestora, în unele cazuri renăscând din propria cenușă.

Conform datelor obținute în urma recensământului populației și al locuințelor din anul 2011 și puse la dispoziție de Institutul Național de Statistică, municipiul Tecuci are o suprafață totală de 8676 ha, pe care se află amplasate 14.500 locuințe, din care 507 în proprietate publică și 13.993 locuințe din fonduri private. Suprafața locuibilă este de 567.213 m² din care în proprietate publică 14.410 m² și 552.803 m² suprafață locuibilă din fonduri private. În ceea ce privește lungimea străzilor din municipiul Tecuci, aceasta este de 117 km din care 56 km reprezintă străzi orașenești modernizate. Rețeaua de canalizare are o lungime de 72 km, rețeaua de distribuție a apei potabile este de 81,1 km, iar cea de distribuție a gazelor naturale este de 66,7 km.

Fig. 1 Poziția geografică a municipiului Tecuci
(Sursa: <http://pe-harta.ro/galati/>)

1.3. Etnie, religie, comunitate

Unele dintre principalele elemente de identificare a unei comunități umane din punct de vedere social sunt etnia și religia. Etnia definește un grup social cu o origine comună, care împărtășește aceeași identitate culturală, valori spirituale comune și care vorbește aceeași limbă. Identitatea etnică nu poate fi negată sau eliminată, chiar dacă se poate adera la o altă religie sau se poate învăța o altă limbă. Moștenirea genetică, experiența acumulată, conviețuirea într-un grup etnic generează anumite atitudini comportamentale, mai ales atașamentul față de acel grup. De multe ori, grupurile etnice intră în contact și astfel au loc schimburile de valori. În funcție de gradul de interrelaționare și, mai ales, de cel de acceptare, grupurile etnice pot dezvolta sentimentul de toleranță sau, dimpotrivă, cel de respingere, care, de cele mai multe ori, duce la xenofobie.

O altă componentă importantă a vieții sociale o constituie religia. Aceasta poate fi privită din trei puncte de vedere:

- religia ca și credință, este privită ca un set de convingeri (valori) despre divinitate și viața de apoi, cu aspecte legate în principal de destinul spiritual al omenirii;
- religia ca identitate definită prin apartenența la o comunitate ce împărtășește credințe, ritualuri, etnicitate, naționalitate sau origini comune;
- religia ca mod de viață, adeseori exteriorizată prin portul unor obiecte vestimentare caracteristice, practici și sărbători religioase specifice.

Religia poate însemna principii morale, rituri, dar și modul de a gândi și a trăi sacral, propriu unui grup, conform identității sale culturale. Toate aceste semne particulare pot apărea deviate pentru cei care nu împărtășesc aceeași religie, dar pentru membrii comunității, de cele mai multe ori, reprezintă nucleul doctrinar al religiei lor¹.

CAPITOLUL II

¹ Dinu, M., 2007, pag 15-16

EVOLUȚIA STRUCTURII ETNICE ȘI CONFESIONALE A POPULAȚIEI MUNICIPIULUI TECUCI

De la apariția orașului nostru până în prezent evoluția numerică și structura demografică a populației municipiului Tecuci a suferit numeroase modificări. Catastrofele naturale (cutremure, inundații, secete, incendii, epidemii) și numeroasele evenimente social-istorice (invaziile turcilor și tătarilor, înrobirea romilor, oprimarea evreilor, revoltele, războaiele, cele două războaie mondiale) au afectat destul de mult viața urbană tecuceană și au slăbit coeziunea de grup a populației orașului nostru, însă comunitatea noastră a reușit să depășească aceste momente grele și să reziste în timp.

2.1 Evoluția numerică a populației

Evoluția numerică a populației a fost influențată de o serie de elemente favorizante (regiune de câmpie, cu soluri fertile, poziție geografică la margine de ținut, la convergența unor drumuri și căi ferate), dar și de mulți factori perturbatori (invazii, războaie, incendieri, calamități naturale), astfel că de-a lungul timpului a cunoscut o serie de urcușuri și coborâșuri.

Deși Tecuciul a fost menționat încă din anul 1460 ca punct de vamă între Moldova și Țara Românească², deci cu o activitate economică relativ înfloritoare, informațiile despre orașul nostru în primele secole ale existenței sale sunt extrem de puține. Strămutările vetrei orașului aduceau de fiecare dată modificări la nivel demografic. Au fost chiar situații de părăsire temporară a vetrei (anii 1711, 1719, 1758)³, urmate de o repopulare rapidă a acesteia.

O primă referire la populația așezării datează din 12 noiembrie 1646, când misionarul catolic Marco Bandini menționa cca. 4000 de locuitori⁴. Ulterior, „foametea cea mare“ se face simțită și la Tecuci, populația scăzând vertiginos, astfel că în anul 1689, misionarul Antonio Renzi găsește Tecuciul aproape pustiu, cu doar câteva sute de locuitori. În anul anul 1774, Tecuciul număra 1325 locuitori, iar în 1831 avea 1533 locuitori. Catagrafia din anul 1845 relevă prezența a 4960 de locuitori⁵. Chiar dacă epidemia de holeră din anul 1848 s-a soldat cu decimarea a unei treimi din populația orașului, în anul următor valoarea mare a natalității a făcut ca aceasta să se refacă; în perioada dintre 1859-1860, populația Tecuciului se cifra la 5769 de persoane. În anul 1864, pe 8 noiembrie, Tecuciul devine comună urbană, înregistrând o populație de 7525 locuitori. La sfârșitul secolului al XIX-lea, erau 13405 locuitori⁶.

Recensămintele din secolul XX marchează o dinamică pozitivă a populației Tecuciului, după cum o dovedește și graficul de mai jos. Valoarea maximă a fost înregistrată în anul 1989 (aproximativ 49000 locuitori). După acest an însă, ca urmare a diminuării funcției industriale a orașului, a migrării forței de muncă spre alte regiuni și țări, dar și datorită unui bilanț natural devenit negativ din 2011, populația Tecuciului a început să scadă ajungând la nivelul actual de aproximativ 34000 locuitori.

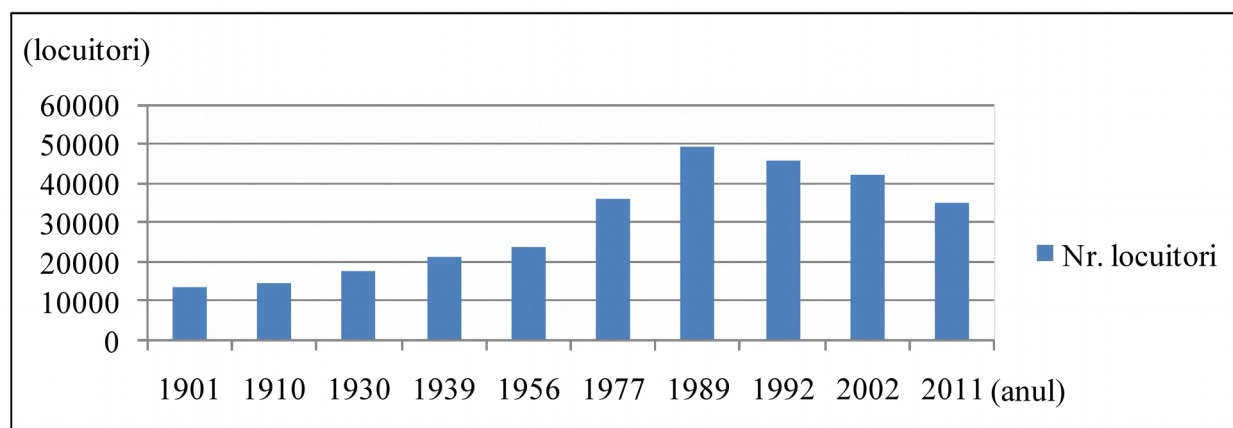

Fig. 2 Evoluția numerică a populației Tecuciului în perioada 1901-2011 (Sursa datelor: INS)

² Documentele lui Ștefan cel Mare, vol. II, București, 1913, CXXVIII, pag.277-282, apud Andronache Șt., 2015, pag. 13

³ Andronache Șt., 1999, pag. 57

⁴ Paraschiv E., 1999, pag. 251

⁵ idem

⁶ Op.cit., pag. 252

Pentru o ilustrare cât mai exactă a situației comunității urbane tecucene, ar trebui corelate evoluția numerică a populației cu evoluția structurii etnice și confesionale.

2.2. Evoluția structurii etnice a populației municipiului Tecuci

Ca majoritatea orașelor din Moldova, Tecuciul a suferit de-a lungul timpului numeroase schimbări ale structurii etnico-demografice, unele chiar radicale. Având o poziție geografică relativ favorabilă-la granița dintre Moldova și Muntenia, aflat la intersecția unor cunoscute drumuri medievale („drumul peștelui“ pe ruta Brăila-Bârlad, drumul „moldovenesc“ sau „tătărăsc“, din Transilvania către Galați și de aici mai departe către Cetatea Albă)-și fiind investit pentru vreme îndelungată și cu prerogativa de reședință a unui ținut, ulterior județ, orașul nostru a reușit să atragă o populație pestriță de-a lungul timpului.

Diversitatea etnică înregistrată în cadrul populației Tecuciului a fost prezentată în numeroase documente, în special din secolul al XVIII-lea. Astfel, catagrafia populației Moldovei din 1772, realizată în timpul ocupației rusești, face referiri concrete la locuitorii principalelor așezări din cadrul ocolului Tecuci, la originea sau etnia acestora⁷. Astfel, din totalul de 565 de familii (case), sunt menționate 16 familii de armeni, 11 de greci, 9 de „tâgani“, 5 familii de sârbi, 4 de evrei; tot străini erau considerați și unii români proveniți din orașe limitrofe sau din afara Moldovei: 6 familii de munteni, 9 de gălățeni, 4 de focșăneni, 2 de bucureșteni, 2 de brașoveni, 2 de brăileni, o familie provenită din Craiova. Tot în acea perioadă, la Tecuci erau înregistrate 7 familii de venetici și fugari (bejenari).

În secolul al XIX-lea, creșterea numerică accentuată a populației Tecuciului a fost însoțită de o diversificare etnică tot mai evidentă. Cauzele sunt de natură economică și politică, respectiv apariția unor elemente de tip capitalist, precum și slăbirea suzeranității otomane, iar după 1878 câștigarea independenței de stat. În 1890, orașul nostru număra 9261 de persoane, din care 8181 erau români, 69 de greci, 63 de unguri, 18 germani, 13 bulgari, 9 prusieni, 8 turci, 6 italieni, 3 ruși și un sârb. Nu sunt amintiți evreii deoarece în acea perioadă nu aveau drepturi cetățenești, dar, conform recensământului religios din același an, erau înregistrați 809 iudaici (israeliți), ceea ce ne face să presupunem că erau cel puțin tot atâția evrei⁸.

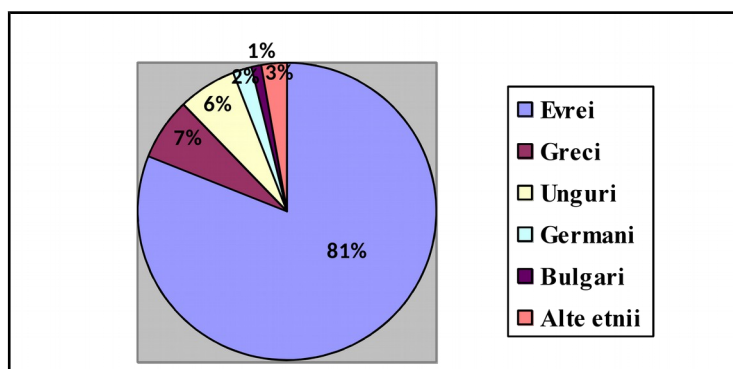

Fig. 3 Ponderea comunităților etnice din totalul populației minoritare din orașul Tecuci în 1890 (Sursa datelor: Monografia orașului Tecuci, 1999)

În secolul al XX-lea, structura etnică a populației Tecuciului a cunoscut două perioade distincte. Astfel, în prima jumătate a secolului s-a remarcat o consolidare a majorității comunităților etnice înfiripate anterior, dar și o scădere a numărului de greci și germani, în principal datorită repatrierii acestora. La recensământul din anul 1930, din totalul de 17259 de locuitori, majorității române i se adăugau 14 naționalități conlocuitoare, dintre care într-un număr mai important erau evreii (1531 persoane), ungurii (196), rușii (84) și bulgarii (72); un procent mai redus înregistrau sârbii, polonezii, grecii, armenii, romii etc. La începutul celui de-al doilea război mondial, în anul 1940, a început și exodul bulgarilor, efect al schimbului de populație dintre România și Bulgaria în urma cedării celor două județe din sudul Dobrogei⁹.

Se observă faptul că în perioada interbelică, ca și la sfârșitul secolului al XIX-lea, principala etnie minoritară din Tecuci era reprezentată de evrei.

⁷ P. G. Dimitriev, *Moldova în timpul feudalismului*, Chișinău, Editura Știința, 1975, partea I, pag.555-563, apud Andronache Șt., 2015, pag. 101-110

⁸ Biblioteca Academiei București: *Expunerea administrației comunei Tecuci pe anul 1890*, Focșani 1891, apud Paraschiv E., 1999, pag. 252

⁹ Op. cit., pag. 253

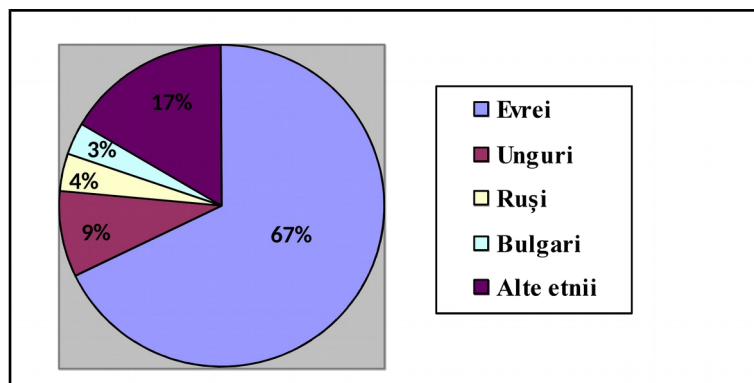

Fig. 4 Ponderea comunităților etnice din totalul populației minoritare din orașul Tecuci în 1930
(Sursa datelor: Monografia orașului Tecuci, 1999)

Perioada postbelică este caracterizată prin scăderea drastică a numărului naționalităților minoritare, cu excepția romilor. Această situație este explicată prin repatrierea evreilor după înființarea Israelului în 1948, exodul aproape total al celorlalte etnii și asimilarea celor rămași, în paralel cu creșterea rapidă a ponderii romilor, datorită natalității foarte ridicate înregistrate în rândul acestora. La recensământul din anul 1992, din totalul de 46823 de locuitori, 45685 erau români, în timp ce celelalte naționalități erau reprezentate astfel: 1045 romi, 34 evrei, 29 unguri, 14 germani, 4 ruși, 3 ucraineni, 3 ruteni, 2 greci și câte un reprezentant pentru sași, secui, bulgari și polonezi¹⁰.

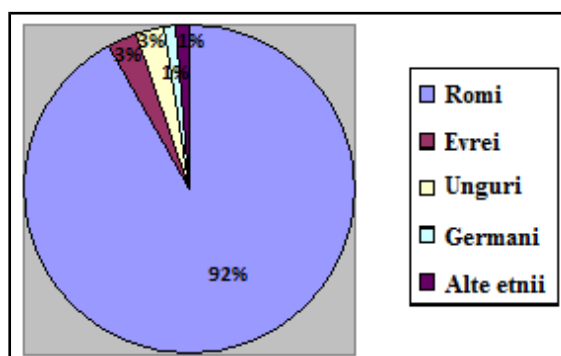

Fig. 5 Ponderea comunităților etnice din totalul populației minoritare din municipiul Tecuci în 1992
(Sursa datelor: Monografia orașului Tecuci, 1999)

În prezent, conform datelor furnizate de INS privind rezultatele ultimului recensământ din anul 2011, structura etnico-demografică este foarte clară și se transpune prin predominanța românilor (29014 persoane), care reprezintă 84% din totalul populației (34871 de locuitori). Principala etnie conlocuitoare este reprezentată de romi (4% din total), în timp ce alte etnii sunt prezente într-un număr foarte redus: 7 maghiari, 6 evrei, 4 chinezi, 3 germani, 3 ucraineni etc. Observăm că la ultimul recensământ nu au mai fost înregistrați reprezentanți ai unor etnii precum cea rusă, greacă, bulgară, armeană sau poloneză, ceea ce denotă asimilarea puținelor persoane cu aceste origini care nu au ales calea pribegiei. De asemenea, un procent important (12%) este reprezentat de persoanele cu etnie nedefinită¹¹.

¹⁰ Arhiva electronică a INS

¹¹ Idem

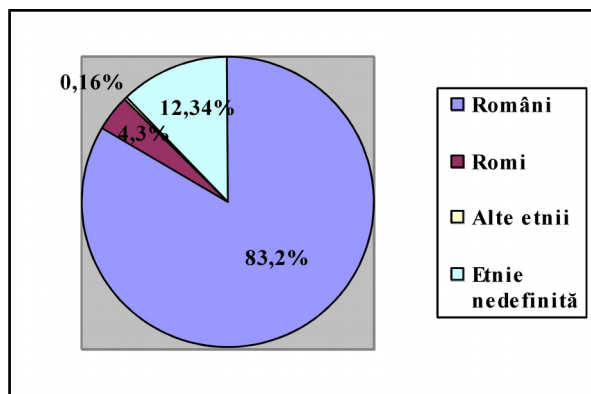

Fig. 6 Structura etnică a populației municipiului Tecuci în 2011 (Sursa datelor: INS)

Încă de la înființarea orașului Tecuci și până în prezent, comunitatea etnică majoritară a fost reprezentată de români. Încă este incertă proveniența primilor locuitori ai urbei noastre. În scrisoarea lui Iliăș Voievod, Domnul Moldovei, către Vladislav Iagello, regele Poloniei, datată la 1 septembrie 1435, atestând pentru prima oară existența Tecuciului, apare următoarea formulare: „Și i-am dat iubitelui nostru frate, Ștefan Voievod, din ocina noastră, ținutul anume, orașul Chilia și cu vama și cu ozerele, ce ascultă de acest oraș, și orașul Vaslui și ocolul, ce ascultă de acest oraș, și ținutul de la Tutova și târgul Bârladului, cu tot ocolul, și morile Covurluiului și orașul Tecuciu, cu tot ocolul, și Oltenii”¹². Menționarea „oltenilor” a suscitât interesul istoricilor. În Monografia orașului Tecuci, Gina Negruț și Mircea Nicu, citând diverse surse, amplacează zona „Oltenii” la sud-est de Tecuci, în dreptul localităților de atunci Călienii, Nănești și Lungoci, foarte aproape de confluența Bârladului cu Siretul, subliniind faptul că este probabil vorba despre o regiune „unde au fost colonizați oltenii, aduși în legătură cu expansiunea munteană în sudul Moldovei în secolul al XIV-lea”¹³. O altă dilemă a istoricilor este legată de toponimul „Tecuci”, mai precis originea acestuia și răspândirea pe teritoriul țării. În ceea ce privește etimologia cuvântului sunt două ipoteze: fie origine slavă („tek” - curgătorul), fie origine pecenego-cumană („tehec” - pământ, „uc” - margine). Toponimul a fost răspândit pe tot cuprinsul României, mai frecvent însă pe teritoriul Moldovei.

Astfel, este de presupus că Tecuciul a fost înființat și populat prima oară de moldoveni, ca târg pe valea Bârladului, deservind satele din imediata apropiere. Privilegiul acordat de Ștefan cel Mare în anul 1460 ca punct de vamă¹⁴ a favorizat dezvoltarea economică și creșterea numerică a populației, în principal prin aportul populației rurale din apropiere. Vicisitudinile vremurilor în perioada secolelor XVI-XVII au condus la oscilații mari ale populației, ba chiar, în anumite situații, la părăsirea temporară a orașului. De fiecare dată orașul era repopulat atât de unii dintre vechii locuitori, cât mai ales de populația rurală a ținutului. Incertitudinea unui trai decent și îndelungat constituia un important impediment în stabilirea străinilor, astfel că populația era omogenă din punct de vedere etnic. Invaziile turco-tătare din secolul al XVII-lea și prima jumătate a secolului al XVIII-lea au dus la o pendulare a locuitorilor pe ruta Tecuci-Nicorești, realizându-se astfel un schimb de populație între cele două localități. Începând cu cea de-a doua jumătate a secolului al XVIII-lea (anul 1758 fiind considerat anul ultimei părăsiri de vatră), orașul Tecuci a fost locuit permanent, favorizând creșterea numerică a populației, în special a românilor. Astfel, în anul 1774 erau contorizate 565 de familii, din care 520 de familii de români¹⁵.

Situația s-a menținut și în secolul al XIX-lea, chiar dacă s-a înregistrat un aport important de străini. Numărul locuitorilor a crescut și mai mult după anul 1830, în principal datorită absorbției satelor limitrofe Vultureni, Mălureni, Buda, Peri, locuite aproape exclusiv de români. În anul 1860 populația Tecuciului număra 5769 de persoane, din care 5473 erau români¹⁶. În perioada anilor 1878-1879 au apărut două noi cartiere, cu istorii diferite. Primul dintre ele este cartierul Tecuciul Nou, situat în nordul orașului, între calea

¹² Moscova, Arhiva Ministerului de Externe a Rusiei, *Documenta Romaniae Historica*, Seria A, Moldova, București, Editura Academiei RSR, 1961, vol. I, pag.176, apud Andronache, Șt., 2015, pag. 12

¹³ D. Ciurea, *Organizarea administrativă a Moldovei, secolele XIV-XVIII*, A.I.I.A., nr.2, 1965, pag. 156, apud Negruț G. și Nicu M., 1999, pag. 57

¹⁴ *Documentele lui Ștefan cel Mare*, vol. II, București, 1913, CXXVIII, pag.277-282, apud Andronache Șt., 2015, pag. 13

¹⁵ P. G. Dimitriev, *Moldova în timpul feudalismului*, Chișinău, Editura Știința, 1975, partea I, pag.555-563, apud Andronache Șt., 2015, pag. 101-110

¹⁶ Derescu Fr., *Starea și statistica meseriașilor*, București, 1901, apud Paraschiv E., 1999, pag. 252

ferată abia construită în perioada 1872-1877¹⁷ și râul Bârlad, cartier separat printr-o zonă verde care s-a păstrat foarte bine până în zilele noastre (parcul Crâng). În aceeași perioadă a luat naștere și cartierul Grivițeni, în partea de nord-est a orașului, format prin înproprietărea unor veterani ai războiului de independență de la 1877. Ulterior, prin contaminare toponimică de la numele Crivățului, vânt atât de caracteristic în Moldova, și-a schimbat numele în Crivițeni¹⁸ (Ungan C., 2013). În anul 1890, din totalul de 9261 de persoane, 8181 erau de origine română¹⁹.

În secolul al XX-lea, numărul românilor a continuat să crească, în special în perioada interbelică, prin crearea a două noi cartiere: CFR în 1924 și Regina Maria (actualmente Nicolae Bălcescu) în 1926, prin înproprietărea unor familii de țărani veniți din județul Bacău. În anul 1930 erau 15000 de români, în 1939 ajunseseră la 19480 de persoane. Recensământul din anul 1956 contorizează 22520 de români, maximul fiind înregistrat în anul 1992, anume 45685 de persoane²⁰. După acest an populația de români a intrat în declin, ajungând în anul 2002 la 40467 de persoane, iar în anul 2011 la numai 29014 persoane²¹.

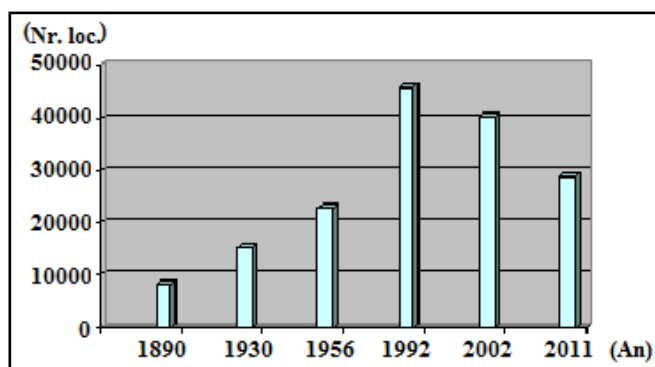

Fig. 7 Evoluția numerică a populației române în perioada 1890-2011
(Sursa: statistici demografice)

Dintre etniile minoritare, s-au remarcat evreii și, în ultima perioadă, romii.

După cum confirmă documentele vremii, în Tecuci evreii s-au stabilit ceva mai târziu decât în alte orașe moldovenești, adică aproape de sfârșitul secolului al XVIII-lea și mai ales în prima jumătate a secolului al XIX-lea. Cei mai mulți dintre aceștia, pe timpul lui Mihail Sturdza, au venit aici din Rusia și Galiția. Imediat ce au sosit pe aceste meleaguri, ei au înviorat considerabil comerțul, antrenând în această activitate și pe negustorii autohtoni²².

Desfășurarea demografică ne oferă un tablou de fond al evoluției evreilor tecuceni. În catagrafia populației Moldovei din anul 1772 sunt menționate primele 4 familii de evrei: Isac, Lupu, Avram Leibu și Iancu sân Isac²³. Condicta liuzilor din anul 1803 indica la Tecuci 11 birnici evrei plătind 140 lei²⁴. Pe parcursul secolului al XIX-lea, populație evreilor a crescut foarte mult: în anul 1831 erau 77 familii de evrei, în anul 1859 ajunseseră la 161 de familii; mutarea forțată la Tecuci a evreilor din satele județului a contribuit la o creștere spectaculoasă a numărului acestora, astfel că recensământul din anul 1899 număra 1906 evrei²⁵.

Grava criză economică din jurul anului 1900 era mai grea pentru evrei căci suportau în plus legi, dispoziții, abuzuri, discriminări. Unul din rezultate a fost emigrarea și scăderea populației evreiești a orașului. Ulterior, în perioada interbelică, populația evreiască a crescut din nou, astfel că în anul 1930 erau 1531 de persoane, formând 6% din totalul populației. În anul 1941 evreii din satele județului Tecuci au fost

¹⁷ Marcu N., 1979, apud Ungan C.I., 2013

¹⁸ Ungan C., 2013

¹⁹ Op. cit., pag 252

²⁰ Paraschiv E., 1999, pag. 256-257

²¹ Arhiva electronică a INS

²² Iancu Aizic, Documente din arhiva personală, pag. 1

²³ P. G. Dimitriev, *Moldova în timpul feudalismului*, Chișinău, Editura Știința, 1975, partea I, pag. 555-563, apud Andronache Șt., 2015, pag. 105-106

²⁴ Codrescu TH., *Uricarul*, vol. VII, Iași, 1886, pag. 327-328, apud Andronache Șt., 2015, pag. 125

²⁵ Goldenberg M., 2005, pag. 168

iarăși strămutați în capitala județului, astfel că în anul 1942, la Tecuci erau 2311 persoane, iar în anul 1946 s-a ajuns la cifra record de 2600 de persoane²⁶.

După al doilea război mondial două evenimente majore au consfințit declinul total al comunității evreiești din Tecuci: declararea independenței statului evreu la 15 mai 1948, care a trezit speranțe de plecare în Israel și naționalizarea întreprinderilor industriale, bancare și a prăvăliilor particulare din 11 iunie 1948, declanșându-se astfel imensul val de emigrări care în doar câteva decenii a golit Tecuciul de evrei. În 1956, evreii reprezentau 658 de persoane, în anul 1992 mai erau 34 de evrei²⁷, în anul 2002 au rămas 17 evrei, iar în anul 2011 doar 6 persoane²⁸.

În prezent, principala etnie minoritară este cea a romilor.

Date concrete despre primii romi din Tecuci și împrejurimile acestuia sunt foarte puține. Într-un document de la 1 iunie 1662, Anăisia, fata marelui paharnic Dabija, împreună cu cei doi fii ai săi, vând lui Păvălașco, feciorul sătrarului Bojoe, 6 țigani pentru care primesc 70 de galbeni²⁹. În catagrafia populației Moldovei din anul 1772 sunt amintite 9 familii de „țigani“, iar în cazul unora dintre ei sunt precizate și meseriile pe care le îndeletniceau: „Gheorghii spoitor, Stancul herar, Constantin herar, Vișan cobzar“³⁰.

Potrivit extrasului din Tabelul cu numărul locuitorilor din Moldova din anul 1829, în ținutul Tecuciului sunt menționați 41 țigani robi ai cărmuirii³¹. Ulterior, numărul țiganilor a continuat să crească. Conform Tabelului statistic din 26 august 1890, întocmit pentru Primăria Tecuci, în orașul Tecuci existau 9261 de locuitori, din care români 8990, greci 69, unguri 63 și alte naționalități (inclusiv țigani) 81 de persoane³².

La sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX, este menționată mahalaua țigănească din Tecuci care includea stăzile Muzicanților și Potcovari, din jurul actualei Piețe Centrale. Țiganii din Tecuci sunt foștii robi ai moșilor mănăstirii Răchitoasa și ai boierilor Vasile Costache și Costache Conachi. Denumirile străzilor ne oferă indicii cu privire la ocupațiile locuitorilor săi.

Recensământul din anul 1930 aduce date concrete privind numărul de locuitori și al etniilor, însă, iarăși, romii nu sunt pomeniți în datele oficiale. La recensământul din anul 1956 sunt menționați 90 de romi din totalul de 23409 locuitori, reprezentând aproximativ 0,4 % din populația totală. La recensământul din anul 1992, din totalul de 45685 de locuitori, romii erau în număr de 1045 (2,2 %), devenind astfel principala etnie minoritară din Tecuci. La ultimul recensământ, din anul 2011, din totalul de 34871 de locuitori, s-au declarat de etnie romă 1500 de persoane (4,3 %).

În prezent, romii sunt răspândiți în toate cartierele tecucene, cu deosebire în zona cartierului Nicolae Bălcescu (străzile Berzei, Constructorilor, Tractoriști, Natalia Negru, Castelului, Izvor), în zona Pieței Centrale (străzile Mihai Eminescu și Focșa), în Cartierul Lascarov Moldoveanu (în apropierea fabricii de ulei) în Zona Industrială (strada Șt. O. Iosif) și în zona cartierului Tecuciul Nou. Printre cele mai cunoscute și numeroase familii de romi sunt: Ciriblam, Ciriglan, Sorica, Bahica, Călin, Stoica, Mihai, Croitoru, Ghiocel, Ciornei, Panțică etc.

Evoluția celorlalte etnii minoritare ale orașului Tecuci a fost diversă. O comunitate importantă a fost reprezentată de cea a ungarilor, prezenți aici încă din prima perioadă a existenței orașului nostru. Misionarul catolic Marco Bandini amintea în anul 1646 că „odinioară, ungurii au avut aici mai mult de 200 de case, templu și au ținut paroh și un ludimagistrum. Acum însă niciunul dintre catolici nu se mai află locuitor și nici urma templului sau a cimitirului nu se mai vede“³³. La sfârșitul secolului al XVIII-lea ungurii au reapărut în documente, chiar au prosperat în secolul al XIX-lea și în prima parte a secolului al XX-lea, la recensământul din anul 1930 fiind înregistrat numărul maxim, de 196 de persoane. După această dată numărul lor a fost tot mai scăzut, ajungând la ultimul recensământ să fie prezente doar 7 persoane aparținând acestei etnii.

²⁶ Op.cit., pag. 169

²⁷ Op.cit., pag. 257

²⁸ Arhiva electronică a INS

²⁹ BAR București, col. DI, IX/70, apud Andronache Șt., 2015, pag. 47-48

³⁰ P. G. Dimitriev, *Moldova în timpul feudalismului*, Chișinău, Editura Știința, 1975, partea I, pag.555-563, apud Andronache Șt., 2015, pag. 101-110

³¹ BAR București, col. DI, MCCXLI/114, apud Andronache Șt., 2015, pag. 171

³² Biblioteca Academiei București: *Expunerea administrației comunei Tecuci pe anul 1890*, Focșani 1891, apud Paraschiv E., 1999, pag. 252

³³ V.A.Urechea *Codex Bandinus*, București, 1895, pag. XLV; 30-31, apud Andronache Șt., 2015, pag. 42

Grecii și bulgarii au fost prezenți în număr mai mare în secolul al XIX-lea, mai ales după anul 1832, când populația greco-bulgară venită de la sud de Dunăre a primit drept de locuire în satele Cernicari și Drăgănești. În anul 1864 apare mahalaua alcătuită din etnici bulgari (strămutați din satele amintite anterior), denumită sugestiv „Bulgari“, între pâraul Tecucel și strada Tudor Pamfile. La începutul secolului al XX-lea, numărul grecilor s-a redus simțitor, ca urmare a exodului către patria-mamă. Bulgarii au rezistat mai mult decât grecii, până la începutul celui de-al doilea război mondial. În prezent nu mai este nici-un reprezentant al acestor etnii.

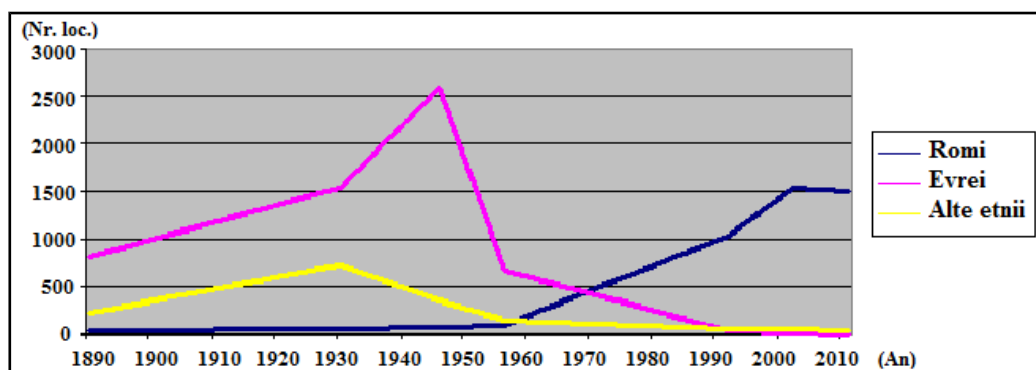

Fig. 8 Evoluția numerică a minorităților etnice în perioada 1890-2011
(Sursa datelor: statistici demografice)

În prezent se remarcă un aflux de imigranți proveniți din Asia, atât arabi din mult frământatul Orient Mijlociu, cât și chinezi. Tabloul etnic al populației Tecuciului este completat de ucraineni, germani, turci, italieni etc., însă procentul acestora este, deocamdată, neînsemnat.

2.3 Evoluția structurii profesionale a populației municipiului Tecuci

Evoluția structurii religioase poate fi corelată cu evoluția structurii etnice, fiind bine cunoscut faptul că unele comunități etnice au îmbrățișat o anumită religie, existând puține cazuri, de-a lungul timpului, de convertiri sau trecere de la o religie la alta. Știm astfel că românii, grecii, bulgarii, rușii sunt ortodocși, ungurii, italienii și polonezii sunt catolici, germanii sunt protestanți, arabii și turcii sunt musulmani, iar evreii respectă cu sfințenie practicile cultului mozaic (iudaismul). În ultima perioadă s-au înregistrat unele convertiri ale unei părți a populației Tecuciului, în special din rândul românilor și romilor, către diverse culte protestante.

Activitatea religioasă s-a manifestat încă de la formarea localității, așa cum era obiceiul vremurilor de atunci (orice așezare trebuia să aibă măcar o biserică și un cimitir). În diverse surse sunt menționate două nunți celebre care au avut loc la Tecuci: prima, pe 10 iunie 1857, între Vlad Vodă, nepotul lui Petru Șchiopul, și Velica, fiica lui Ivan Noroceea din Răzvad, la care au participat 3000 de invitați, între care și Mihnea Vodă, domnitorul Țării Românești³⁴; următoarea, în anul 1624, când a fost celebrată căsătoria lui Alexandru Coconul, fiul lui Radu Mihnea cel Mare, domnitorul Moldovei, cu fata grecului Scarlat Beglitzky³⁵. Este de presupus că cele două nunți au fost precedate de oficierea slujbelor religioase specifice, desfășurate într-un locaș sfânt.

În primele secole ale existenței Tecuciului, structura confesională a fost dominată de cultul ortodox, celelalte religii fiind reprezentate insular și fără o continuitate clară. Singura referire la o altă religie decât cea ortodoxă o face misionarul catolic Marco Bandini, în anul 1646, care menționează prezența, pentru o scurtă perioadă la Tecuci, a circa 200 de familii de unguri catolici și chiar a unui templu și a unui cimitir. Același misionar amintește prezența la Tecuci a trei biserici de lemn³⁶. Celebrul istoric de origine tecuceană Alexandru Papadopol-Calimah identifică cele trei biserici ca fiind Biserica Precista și Biserica Sf. Nicolae, care există și astăzi, la care se adaugă Biserica Sf. Ilie, care a fost distrusă în urma unui devastator incendiu în 1858³⁷.

Pentru secolul al XVIII-lea, luând în considerație datele catagrafiei realizate în 1772-1774 și respectând corelația etnie-religie invocată anterior, am putea deduce că ortodoxia era singura religie viabilă. Situația s-a

³⁴ Grigore Ureche, *Letopisețul Țării Moldovei*, București, ESPLA, 1955, pag. 203, apud Andronache Șt., 1999, pag. 263

³⁵ Miron Costin, *Opere*, București, ESPLA, 1958, pag. 91, apud Andronache Șt., 2015, pag. 31

³⁶ Op.cit., pag. 42

³⁷ *Scrisoare despre Tecuci*, Convorbiri literare, XIX, 1885, pag. 377, apud Andronache Șt., 1999, pag. 264

schimbat în secolul al XIX-lea, când relativa eterogenizare etnică, în special prin afluxul de evrei, a adus modificări ale structurii confesionale. Astfel, recensământul din anul 1890 indica prezența a 8170 de creștini ortodocși, 185 de catolici, 809 israeliți, 21 de protestanți³⁸.

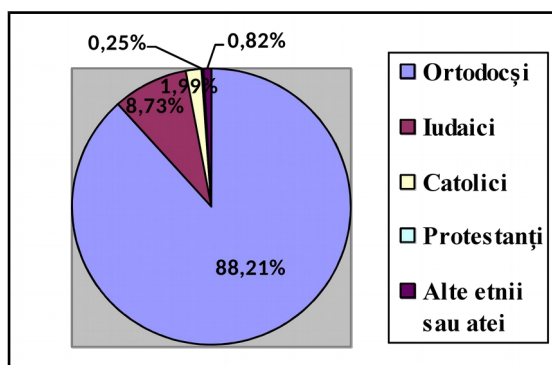

Fig. 9 Structura confesională a populației orașului Tecuci în 1890
(Sursa datelor: statistici demografice)

Prima parte a secolului al XX-lea marchează aceeași structură confesională, prin consolidarea comunităților ortodoxă și iudaică. Creșterea numărului de credincioși a avut drept consecință înmulțirea lăcașurilor de cult din orașul Tecuci, în perioada interbelică existând aici 8 biserici ortodoxe (Precista - sec. al XVII-lea, Sf. Nicolae - sec. al XVII-lea, Sfinții Voievozi Vechi - 1838, Sf. Ioan Botezătorul - 1850, Sf. Dumitru - 1856, Sfinții Voievozi Noi - 1866, Sf. Ilie - 1870, Sfinții Apostoli Petru și Pavel - 1885)³⁹ și 3 sinagogi (Sinagoga croitorilor - 1870, Sinagoga negustorilor - 1894 și Templul meseriașilor - 1908)⁴⁰, o capelă romano-catolică și o casă de rugăciune a adventiștilor de ziua a șaptea⁴¹. În anul 1934, Rabinul Alexandru Șafran pune piatra de temelie pentru un nou templu, a cărui construcție însă va fi finalizată abia în anul 1960⁴².

Începând din anul 1908 este înființată Biserica adventistă de ziua a șaptea, care își schimbă sediul de câteva ori până în preajma celui de-al doilea război mondial. În perioada 1940-1945 activitatea adventistă este interzisă⁴³.

Scimbările survenite la nivelul structurii etnice în perioada postbelică au avut un impact puternic asupra structurii confesionale. Astfel, reducerea drastică a numărului de evrei a generat declinul aproape total al cultului mozaic. În perioada comunistă, în ciuda presiunii exercitate de autoritățile acelor vremuri, activitatea religioasă a continuat să se manifeste și chiar s-a înregistrat o creștere a numărului de culte. În anul 1968 a fost sfințită catedrala Sf. Gheorghe (a cărei temelie a fost pusă în 1938), devenind unul din simbolurile arhitecturale ale orașului nostru.

Foto 1 Catedrala Sf. Gheorghe, 2016 (Sursa: arhiva personală)

³⁸ Paraschiv E., 1999, pag. 252

³⁹ *Biserică, Misiune, Slujire*, Editura Episcopia Dunării de Jos, Galați, 2004, pag. 487-488

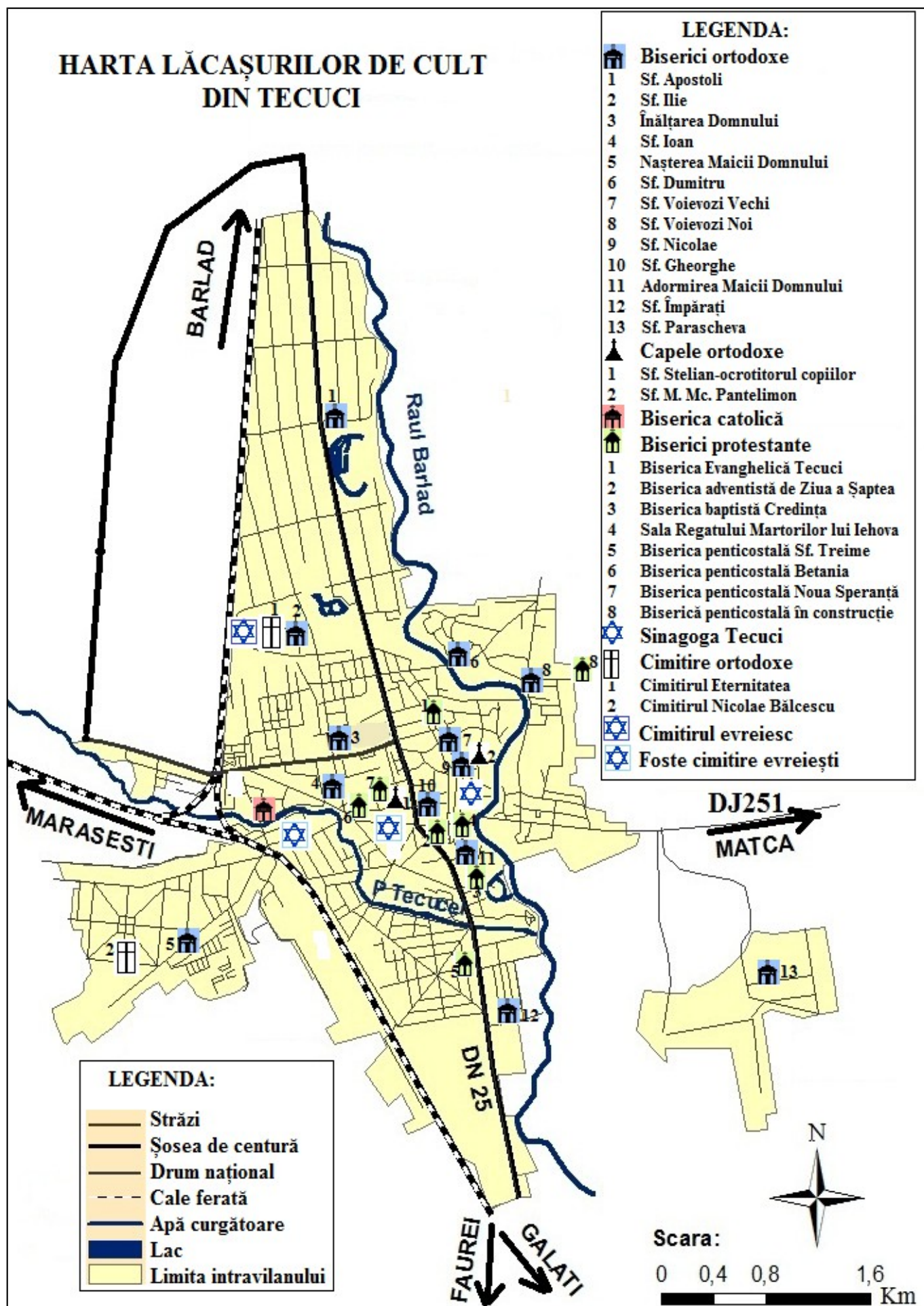
⁴⁰ Aizic, I., 2010, pag.2

⁴¹ <http://romaniainterbelica.memoria.ro/judete/tecuci/>

⁴² Aizic I., 2003, pag. 65

⁴³ <http://www.bisericiadventiste.com/contact/710-tecuci>

HARTA LĂCAȘURILOR DE CULT DIN TECUCI

Harta 1 Harta lăcașurilor de cult din municipiul Tecuci, 2017

În anul 1983 este dată în folosință o capelă ortodoxă în Cernicari, care va funcționa până în anul 1990, când este sfințită biserica Cuvioasa Parascheva.

În aceeași perioadă, pe raza municipiului Tecuci s-au manifestat activ și alte culte. Din anul 1968, biserica adventistă, reintrată în drepturi din anul 1945, își stabilește sediul în locația actuală (pe strada Alecu Russo nr. 5) și înregistrează o creștere treptată a numărului de adepți⁴⁴. În anul 1950 apare la Tecuci Cultul creștin după Evanghelie (ulterior Biserica Evanghelică). Tot în această perioadă se remarcă cultul penticostal, care a câștigat adepți în special în rândul romilor. Prima biserică penticostală a fost Sf. Treime, pe Str. Bradului și număra câteva zeci de persoane.

După anul 1990 apar noi lăcașuri de cult ortodox: Biserica Sf. Împărați Constantin și Elena în anul 2005, biserica Înălțarea Domnului în anul 2010, două capele în incinta Spitalului municipal Anton Cincu Tecuci („Sf. Cuvios Stelian“ în anul 2000 și „Sf. Mare Mucenic Pantelimon“ în 2011). În anul 1994 este înființată biserica penticostală „Betania“ Tecuci, iar în 1992 ia naștere biserica baptistă „Credința“ Tecuci⁴⁵. Au fost însă și religii care au înregistrat un declin: catolicismul și mai ales iudaismul. În anul 2000 mai exista o singură sinagogă, aflată într-o evidentă stare de degradare, dar care a fost renovată cu mari eforturi, la inițiativa actualului președinte al Comunității evreiești din Tecuci, domnul Iancu Aizic.

Foto 2 Sinagoga din Tecuci, mai 2017 (Sursa: arhiva personală)

Din cadrul bisericii penticostale Sf. Treime s-au desprins patru familii care au înființat, în anul 2008, Biserica Noua Speranță, cu sediul pe str. H. P. Bengescu și numără în prezent peste 60 de persoane care participă regulat la slujbe. Cei mai mulți penticostali aparțin bisericii Betania, care strânge regulat cca 150 de persoane. Sediul actual este unul provizoriu; din august 2017 va fi dat în folosință noul sediu, care va avea o capacitate de cca. 600 de locuri⁴⁶.

Evoluția structurii religioase este ilustrată de statisticile ultimilor 25 de ani. La recensământul din anul 1992, structura populației după religie se prezenta astfel: 46315 ortodocși, 100 catolici, 12 reformați, 13 evangheliști, un creștin de rit vechi, un baptist, 66 penticostali, un armean, 6 musulmani, 29 iudaici, 42 ortodocși de rit vechi, 186 de adventiști, 14 creștini după evanghelie, 9 atei, 25 fără religie și 5 persoane aparținând altor culte⁴⁷.

În anul 2002, declinul demografic general înregistrat la nivelul orașului Tecuci s-a reflectat și în numărul creștinilor ortodocși, aceștia ajungând la 41391 de persoane. În schimb, celelalte culte nu au avut mult de suferit, ba chiar unele s-au remarcat prin creșterea numărului de adepți. Recensământul din acel an releva prezența la Tecuci a 91 de catolici, 229 de penticostali, 35 de bapțiști, 194 de adventiști, 41 de creștini de rit vechi, 17 evangheliști, 22 de iudaici, 58 de persoane aparținând altor religii, 12 atei și 4 persoane cu religie nedeclarată⁴⁸.

În anul 2011, numărul ortodocșilor a săzut și mai mult, ajungând la 29857 de persoane. Cel mai spectaculos salt îl înregistrează penticostalii (814 persoane), în timp ce în cazul celorlate culte s-a păstrat relativ aceeași situație față de recensământul precedent: 79 de catolici, 4 reformați, 22 de bapțiști, 172 de

⁴⁴ Idem

⁴⁵ www.biserici.org › Acasă › Biserici

⁴⁶ Informații preluate de la pastorul penticostal Radu Motoc

⁴⁷ Paraschiv E., 1999, pag. 261-162

⁴⁸ Stănilă C., 2013, pag. 49

advențiști, 74 de persoane cu altă religie (evangheliști, martorii lui Iehova, musulmani etc.), 5 fără religie, 16 atei și 12 persoane cu religie nedeclarată⁴⁹.

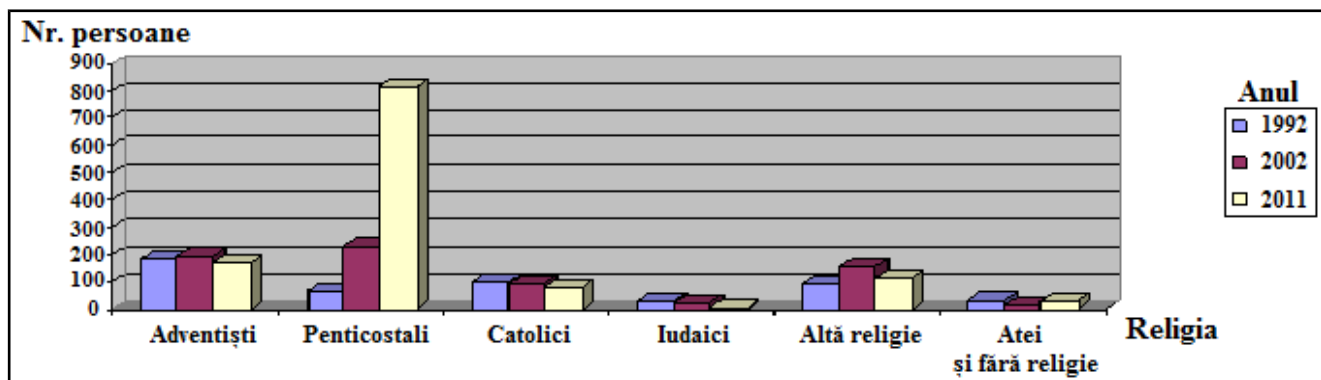

Fig. 10 Evoluția numerică a comunităților confesionale din municipiul Tecuci în perioada 1992-2011 (Sursa datelor: INS)

CAPITOLUL III

⁴⁹ Arhiva electronică a INS

CONTRIBUȚIA COMUNITĂȚILOR ETNICE ȘI CONFESIONALE LA VIAȚA URBANĂ TECUCEANĂ

De-a lungul timpului, etnia și religia și-au pus amprenta asupra vieții social-economice și stilului arhitectonic al orașului Tecuci. Dacă până la cel de-al doilea război mondial societatea urbană tecuceană era organizată pe modelul „creuzet“ (diferitele culturi și viziuni ale grupurilor etnice urbane conviețuiau), în perioada următoare s-a impus, cu mici excepții, modelul asimilării (grupurile etnice au adoptat/imprumutat atitudinile și limba comunității dominante). În prezent doar etnia romă face notă discordantă față de restul populației.

Peisajul urban tecucean și activitățile social-economice au fost predominant influențate de populația majoritară, reprezentată de români. Fiind originari din satele limitrofe, la început au imprimat un caracter rural așezării, dar în timp activitățile lor s-au diversificat. De asemenea, manifestările tradiționale s-au remarcat prin participarea masivă a românilor. Dintre acestea, amintim cea mai importantă sărbătoare populară a Tecuciului, iarmarocul de Sf. Maria (15 august). Inițial debutând ca târg de cai (menționat documentar în anul 1711 în „Cronica Ghiculeștilor“), se organiza pe data de 24 iunie, marcând astfel solstițiul de vară și începutul secerișului. Locația iarmarocului a fost schimbată de multe ori: în nordul Străzii Principale, apoi în Piața Centrală, după cel de-al doilea război mondial s-a organizat într-o zonă liberă a cartierului C.F.R. (actualul liceu tehnologic „Ovid Caledoniu“), iar de aproximativ 50 de ani se ține în spațiul Oborului de animale din estul orașului nostru. Bâlciul s-a mai organizat și în alte date calendaristice, dar odată cu mutarea sa în zona Oborului se desfășoară doar în preajma sărbătorii de Sf. Maria. La această sărbătoare participă anual circa 100000 de persoane⁵⁰.

Foto 3 Iarmarocul moldovenesc de la Tecuci, august 2016
(Autor: Ștefan Andronache)

O altă manifestare demnă de menționat este festivalul-concurs interjudețean de folclor „Cântă de răsună lunca“, care a debutat pe 9 iunie 1968. Conceput inițial pentru a promova valorile culturale, datinile și obiceiurilor specifice județelor situate de-a lungul luncii Siretului, în timp a adunat artiști proveniți din întreaga țară și chiar din Republica Moldova⁵¹.

Foto 4 Imagini de la festivalul „Cântă de răsună lunca“, august 2016
(Sursa: Arhiva personală)

⁵⁰ Andronache Șt., 2016, pag. 154-158

⁵¹ idem, pag. 151-153

Trebuie subliniat faptul că aproape toate evenimentele populare ale orașului nostru se desfășurau în apropierea unor mari sărbători religioase, ceea ce denotă strânsa legătură a românilor cu ortodoxia.

De numele Tecuciului se leagă numeroase personalități, care au avut contribuții însemnate în multe domenii de activitate: literar -Costache Conachi (1778-1849), Calistrat Hogaș (1847-1917), Hortensia Papadat-Bengescu (1876-1955), Ștefan Petică (1877-1904); folclor -Tudor Pamfile (1883-1921); lingvistică -Iorgu Iordan (1888-1986); pictură -Dimitrie Hârlescu (1872-1923); Gheorghe Petrașcu (1872-1949); economie -Anghel Rugină (1913-2008); fizică -George Purcaru (1939-2016) etc. În cinstea lui Costache Conachi, în fiecare toamnă (septembrie sau octombrie) este organizat, de către Casa de Cultură Tecuci, festivalul național de creație poetică ce îi poartă numele, manifestare dedicată în exclusivitate descoperirii și promovării tinerilor creatori din țară și din străinătate (Republica Moldova, Ucraina).

Fig. 11 Afișul Concursului național de poezie „Costache Conachi“, ediția 2016
(Sursa: <http://festivaluri-romanesti.ro>)

De asemenea, numeroși boieri și oameni înstăriți ai urbei au contribuit la edificarea peisajului urban actual. Dintre aceștia, cele mai reprezentative exemple le-au constituit în secolul al XIX-lea familiile Conachi, Cincu și Anastasiu. Multe dintre aceste clădiri lăsate moștenire de familiile mai sus amintite au o valoare istorică inestimabilă și sunt considerate adevărate simboluri ale orașului nostru.

Foto 5 Muzeul de istorie „Teodor Cincu“ Tecuci, mai 2016
(Sursa: Arhiva personală)

Nu în ultimul rând trebuie amintită vocația civic-patriotică a românilor tecuceni, localitatea noastră devenind părtașă la multe evenimente importante din istoria țării și încercând să nu aibă o atitudine pasivă față de acestea. Astfel, în secolele XV-XVII, ținutul Tecuciului era răvășit de numeroasele lupte pentru domnie și de invaziile turcilor și tătarilor, iar tecucenii încercau, atât cât puteau, minimalizarea efectelor acestor încleștări. În primăvara anului 1821, protejarea insurgenților greci din cadrul Eteriei a declanșat un răspuns violent din partea trupelor turcești de la garnizoana din Brăila, acestea profanând bisericile și omorând 20 de oameni. Puțin mai târziu, tecucenii au militat cu căldură pentru cauza Unirii, domnitorul Al. I. Cuza fiind cea mai respectată și iubită personalitate politică a vremii. În timpul Războiului de Independență, numeroși tecuceni și-au adus aportul la izbânzile armatei române, fie prin participare directă (poetul junimist Theodor Șerbănescu, Teodor Crudu, Vasile Mohor etc), fie prin aport logistic (comitete de susținere, ajutorarea răniților, donații pentru înzestrarea armatei române).

În anul 1916, eșecul armatei române la începutul primului război mondial a făcut ca Tecuciul să-și tripleze populația ca urmare a numărului foarte mare de refugiați. Majoritatea instituțiilor publice de atunci

au devenit, temporar, locuri de adăpost sau spitale pentru aceștia. Palatul judecătorei din centrul orașului a fost pus la dispoziția Cartierului General al Armatei I-a Române. Pe 8 august 1917, peste 600 de prizonieri germani și austrieci au fost nevoiți să defileze, la Tecuci, prin fața M.S. Regele Ferdinand, a generalilor Constantin Prezan și Eremia Grigorescu⁵². În timpul celui de-al doilea război mondial s-a scris o altă pagină emoționantă din istoria Tecuciului. După agresiunea Germaniei asupra Poloniei, între 18 septembrie și 14 octombrie 1939, au sosit la Tecuci aproximativ 500 de refugiați polonezi, care au fost cazați și îngrijiți în hotelurile orașului nostru, iar în anul 1940, în incinta Gimnaziului Industrial de fete a fost deschisă o cantină pentru refugiații din Basarabia⁵³.

În decembrie 1989, câteva mii de tecuceni s-au alăturat conaționalilor lor împotriva dictaturii lui Nicolae Ceaușescu. În ianuarie 1990 s-a constituit Fundația „Pentru județul Tecuci”, care milita pentru reînființarea acestui județ, însă în ciuda numeroaselor demersuri proiectul nu a avut șanse de reușită.

În concluzie, putem spune că populația română din Tecuci a avut un rol major în desfășurarea vieții urbane, dar trebuie subliniat faptul că toate acțiunile și demersurile amintite mai sus au fost susținute activ de reprezentanții minorităților care au populat orașul Tecuci.

Principala etnie minoritară din Tecuci, reprezentată de romi, și-a pus amprenta asupra comunității urbane și a peisajului urban tecucean în special în ultimii 50-60 de ani, odată cu explozia demografică înregistrată în rândul acestora. Relațiile romilor cu celelalte etnii, în special cu românii, au fost de multe ori problematice, chiar conflictuale în unele situații. Această stare de fapt își are rădăcinile adânc în istorie.

Germanii îi numesc *zigauner*, românii - *țigani*, iar ungurii - *czigany*. Toate aceste cuvinte derivă din grecescul *atsinganoi*, care înseamnă „de neatins”. Termenul circulă cu precădere în țările Europei de Est și de regulă, este utilizat doar de către persoane exterioare grupului etnic. Întrucât el este marcat adesea de conotații peiorative, țiganii preferă denumirea de *rom*, care în limba lor de origine sanscrită (romani), înseamnă „bărbat”, „bărbat însurat” și într-un sens mai larg „persoană aparținând grupului nostru” („noi”), în opoziție cu termenul *gadzo*, *gadze*, care înseamnă „el”, „ei”, adică ne-rom.

Până la mijlocul secolului al XIX-lea, romii sunt menționați ca robi, în principal ai mănăstirii Răchitoasa și ai boierilor Vasile Costache și Costache Conachi. În acea perioadă se împărțeau în două categorii: „lăieși” și „vătrași” (cei de pe lângă case). Vătrașii includeau țiganii „de curte” și țiganii „de ogor”. Primii erau folosiți ca slugi sau ca meșteșugari. Aveau însărcinări dintre cele mai diverse, cum ar fi cea de vizitiu, sticlărar, rotar, potcovar, ciurar, cărămidar, tâmplar, țesător, croitor, blănar sau cizmar. Femeile o ajutau pe stăpâna casei, lucrând ca servitoare, lenjerese sau bucătărese. Darurile artistice ale țiganilor erau și ele apreciate de stăpâni, care își adunau în preajmă numeroși lăutari. În ceea ce-i privește pe țiganii de ogor, ei erau siliți să muncească pământul ca agricultori, grădinari, pădurari. Spre deosebire de țiganii domniei, vătrașii s-au sedentarizat, iar unii dintre ei au renunțat complet la limba, obiceiurile și tradițiile fraților lor nomazi. Ca și domnia, stăpânii particulari dețineau lăieși care se deplasau cu ușurință și plăteau un bir mănăstirii sau boierului de care depindeau.

În decembrie 1855 domnitorul Grigore Ghica hotărăște eliberarea tuturor țiganilor din Moldova. Odată liberi, unii țigani au ales să lucreze mai departe pentru foștii lor stăpâni. Alții și-au încercat norocul aiurea, dar foamea i-a adus curând înapoi. Astfel se face că majoritatea comunităților de romi sunt localizate în apropierea bisericilor și pe lângă curțile boierești.

Fig. 12 Steagul etniei propus la Congresul mondial al romilor (1971)
(Sursa: <https://ro.wikipedia.org/wiki/Romi>)

⁵² Andronache Șt., 2016, pag. 25

⁵³ Idem, pag. 42-43

În perioada următoare și până după al doilea război mondial, romii au fost marginalizați și chiar, în anumite perioade, supuși discriminării, fiind considerați principalii vinovați pentru majoritatea fărâdelegilor petrecute în orașul nostru.

În perioada comunistă politica de marginalizare a continuat, fiind susținută de statutul aparte al romilor. Romii nu au o religie comună, nu și-au transcris cultura sau istoria în cărți, nu corespund criteriilor tradiționale defnitorii pentru o națiune: teritoriul, statul, economia și limba. Situația minorităților din România era strâns legată de relațiile guvernului cu țările de origine ale acestora. Lipsiți de un stat de referință și deci de mijloace de presiune decurgând din politica externă, romii au fost întotdeauna considerați o etnie de importanță minoră. În concluzie, populația romă nu era considerată o minoritate etnică, ci mai degrabă o problemă socială.

În prezent, romii se confruntă și cu o situație de excluziune socio-economică: ei reprezintă cea mai mare, dar și cea mai săracă minoritate etnică din Tecuci. Nivelul ridicat de șomaj, nivelul scăzut de educație și sănătatea precară sunt corelate cu sărăcia, chiar sărăcia severă. Romii sunt victimele cercului vicios al sărăciei: lipsa unui loc de muncă sau veniturile scăzute îi împiedică să investească în educația copiilor, în sănătate sau în îmbunătățirea condițiilor de viață, iar lipsa acestora, la rândul lor, determină sărăcia.

În acest context se fac eforturi susținute pentru integrarea romilor în societate, prin diverse proiecte și programe. În prezent, Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu“, care înregistrează un număr ridicat de elevi romi, derulează două proiecte de incluziune socială a acestora: „Hai să învățăm cu toții la școală“ și „Noi suntem la fel“. De asemenea, școala colaborează pe linie educativă cu numeroase alte instituții, precum Școala Gimnazială „Gheorghe Petrașcu“ și Școala Gimnazială „Ion Petrovici“

Foto 6 Eleve rome la activitatea „Mândru că sunt tecucean“, mai 2017
(Autor: Tivdă Marilena)

Dintre toate minoritățile care și-au făcut simțită prezența în Tecuci, cel mai mare impact l-a avut comunitatea evreilor. Existența acestora pe parcursul celor peste 300 de ani a marcat profund societatea urbană tecuceană și a adus un plus de valoare vieții social-economice și culturale a orașului nostru.

Imediat după venirea lor - secolul al XVIII-lea - evreii au înviorat atât activitatea comercială, cât și meșteșugurile. Un rol important l-a avut conducerea din acele vremuri a Moldovei, care restrânsese mult drepturile cetățenești ale „jidovilor venetici“, aceștia neavând dreptul de a cumpăra pământ⁵⁴, astfel că au fost nevoiți să se orienteze către activitățile non-agricole. Catagrafia din iulie 1845 menționează prezența a 19 familii de evrei, iar dintre ocupații sunt menționate cele de croitor, negustor, hangiu, tinichigiu, argintar, sticlărar, zaraf (cămătar), stoler (tâmplar) etc⁵⁵. Hărnicia evreilor, unitatea de grup (în anul 1843 este înființată Comunitatea Evreilor Tecuci) au condus la prosperitatea rapidă a acestora. Cu timpul, ulițe întregi au fost ocupate de evrei, în special în zona centrală a orașului, pe strada Ștefan cel Mare (pe scurt Strada Mare), unde au fost construite case tip „vagon“, în care camerele dinspre stradă erau destinate spațiilor comerciale. La începutul secolului al XX-lea, „Lipsaniul tecucean“ (Strada Mare) era locul unor firme diverse: „La pălăria elegantă“, „Steaua de Aur“, „La Cioara“, „La voluntarul“, „Bucureșteanul“, „La Samy Ioseph“, „Restaurantul Leib Herscovici“, frizeria „Figaro“, studioul foto „Modern“. De obicei, pe Strada Mare se făcea promenadă și frecvent pe aici trecea somptuos fanfara, fie că era vorba de o sărbătoare sau

⁵⁴ <http://ioncoja.ro/istoria-evreilor-in-terile-noastre/>

⁵⁵ Andronache Șt., 2016, pag 225-226

înmormântare, moment în care toți negustorii evrei ieșeau afară din magazine pentru a da un ultim onor, indiferent că era vorba de o înmormântare evreiască sau creștină⁵⁶.

Fig. 13 Strada Ștefan cel Mare la începutul secolului al XX-lea (Sursa: www.protecuci.ro)

În 1910 activau la Tecuci 142 de comercianți evrei, 115 croitori, 8 cizmari, 21 tinichigii, 10 tâmplari, 150 de alte profesii⁵⁷. Este demnă de remarcat contribuția evreilor la impulsionarea economiei orașului Tecuci în prima jumătate a secolului al XX-lea. Amintim, printre alții, pe Iosef Făinaru, negustor de cherestea și mare filantrop al orașului, frații Davidescu (care dețineau două fierării), Haim Steinberg (fabrică de mobilă), Lazarovici, Finchelstein, Rudich (negustori de stofe), Moise Goldstein (bancher), Iancu Aizic (hotelul Comercial) și mai ales Max W. Segal (care deținea o fabrică de pielărie, o fabrică de ulei și o moară), desemnat între 1929-1932 președintele industriașilor tecuceni și vicepreședintele Uniunii industriașilor din România⁵⁸.

Demn de remarcat este faptul că, de-a lungul timpului, evreii s-au implicat activ în viața social-culturală și politică a orașului nostru: au editat reviste în limba română („Gazeta Tecuciului“, „Spre Răsărit“ și mai ales „Habimah“), au dat eroi ai primului război mondial (Simion Lazarovici, Simion Sapira), s-au implicat în viața politică (Moisă Nistor, Leibu Herscovici, Filip Cauffman și Avram Lucaci au fost aleși în consiliul comunal ca membri ai partidelor Liberal și Țărănesc⁵⁹), Eduard Finkelstein a fost primarul Tecuciului în perioada 2004-2012) au adus contribuții majore la modernizarea infrastructurii edilitare (străzi, clădiri, baia comunală dată în folosință în 1943), au administrat prima stație de radiolocație din Tecuci (1952)⁶⁰.

Relațiile cu populație creștină erau în general bune, dar au existat și evenimente regretabile de-a lungul timpului. Acordarea drepturilor civice și politice integrale s-a realizat abia în 1919, deși fuseseră promisiuni din partea oficialităților românești încă din 1878. În timpul răscoalei din 1907 au fost distruse 27 de case evreiești. În timpul celor două războaie mondiale evreii au fost prizonieri în diverse moduri (încercare de izgonire în 1916, mutarea forțată a populației în „cartierul evreiesc“ în 1941).

După 1948, evenimentele tragice de pe scena politică românească și înființarea statului evreu au condus la marele exod al acestora, astfel că din puternica comunitate etnică și confesională ce a fost odată nu a mai rămas aproape nimic.

Și celelalte etnii și-au adus aportul la viața social-economică a orașului nostru: grecii au fost printre primii mari investitori ai economiei Tecuciului, în special în domeniul producției și comerțului cu cereale; bulgarii și-au dovedit priceperea în legumicultură, unгурii erau buni comercianți, germanii au promovat meșteșugurile; printre primele planuri de sistematizare ale orașului au fost realizate în secolul al XIX-lea de către inginerul de origine italiană Alexandru Baiardi (1858)⁶¹ și arhitectul de origine poloneză Casimir Dombrowski (1874)⁶². Președintele Tribunalului Tecuci în 1860 era Ioniță Hrisanti, grec de origine, un înfocat unionist, care a jucat un rol foarte important în dejucarea încercării de falsificare a alegerilor din 1859. În 1863 este deschis Spitalul districtului Tecuci, condus de doctorul de origine poloneză Jan Kopečki.

⁵⁶ Aizic, I., 2010, pag. 1

⁵⁷ Goldenberg M., 2005, pag. 170

⁵⁸ Aizic, I., 2010, pag. 2

⁵⁹ Goldenberg M., 2005, pag. 210

⁶⁰ Aizic, I., 2010, pag. 2-3

⁶¹ Andronache Șt., 1999, pag. 196

⁶² Idem, pag. 200

Numeroase personalități tecucene provin din rândul etniilor minoritare: lingvistul Iorgu Iordan și pictorul Gheorghe Petrașcu sunt descendenți bulgari, Alexei Alexinski (entomolog) de origine rusă, renumitul general - erou al Primului Război Mondial - Henri Cihoski de origine poloneză, etc.

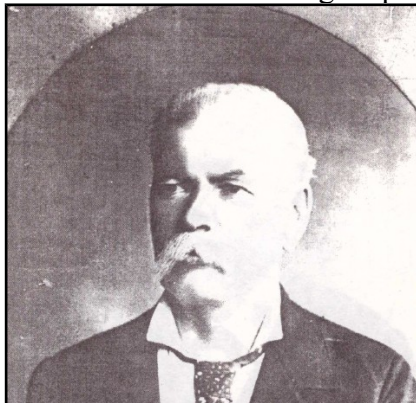

Foto 7 Ioniță Hrisanti (Sursa: Monografia orașului Tecuci, pag. 465)

În prezent, printre mulți alții, se integrează tabloului multiethnic al Tecuciului doctorul sirian Mohamed Asaad, afaceristul turc Cafer Yurtsever, studentul yemenit Assil Edris, graficianul palestinian Rami Soboh, avocatul ungar Robert Gabor, antreprenorul italian Lusci Tito, comerciantul chinez Gao Baofeng etc.

De cele mai multe ori contribuția comunităților etnice la viața socială a orașului nostru a fost depășită de cea a structurilor confesionale. Ca peste tot în lume, majoritatea activităților cultural-artistice și de divertisment erau și sunt asociate unor importante sărbători religioase. Astfel, iarmarocul tecucean are loc în perioada sărbătoririi Sfintei Fecioare Maria (15 august), zilele Tecuciului se serbează pe 24 aprilie (Sf. Gheorghe, patronul spiritual al orașului), târgul de iarnă se desfășoară în perioada Crăciunului, Campul Cercetașilor în preajma sărbătoririi Sfinților Împărați Constantin și Elena (21 mai).

Rolul bisericii în organizarea unei așezări este crucial. De fiecare dată când vatra orașului era părăsită, repopularea se realiza în jurul unei biserici. De multe ori, în cazul unor conflicte, răscoale, războaie, bisericile erau folosite ca locuri de refugiu. Preoții ortodocși și catolici, rabinii mozaici sau pastorii protestanți au constituit adevărate modele, mulți dintre aceștia implicându-se activ în viața urbană tecuceană. Cel mai bun exemplu îl constituie părintele protopop Gheorghe Dimitriu (tatăl lui Calistrat Hogaș), considerat a fi fruntașul mișcării unioniste din Tecuci.

Implicarea Bisericii Ortodoxe în viața comunității urbane tecucene se transpune prin numeroase activități și proiecte, printre care amintim: organizarea de pelerinaje către diferite locații cu specific cultural-religios, premiarea tinerilor cu rezultate deosebite, concursuri de pictură religioasă.

Foto 8 Excursie la Mănăstirea Voroneț, iunie 2015 (Autor: Preotul Petru Ojog)

Coordonați de preoții slujitori, tinerii organizează periodic activități de filantropie, menite să aducă un zâmbet pe chipul bolnavilor, al bătrânilor din spitale, al copiilor orfani și al celor din centre speciale. Astfel de activități au loc în special în perioada sărbătorilor, atunci când nimeni nu ar trebui să se simtă singur sau întristat. De asemenea, în sălile de cateheză a bisericilor au loc programe de meditații pentru tinerii ce

urmează a susține examene cu profesori de limba română, matematică, limbi străine, iar la parohia Precista a fost înființat un cerc de pictură pentru tinerii talentați.

Și celelalte culte au avut contribuții însemnate la edificarea peisajului urban și a vieții comunitare tecucene. Sinagogile mozaice au adus un plus de valoare arhitecturii urbane tecucene. Sărbătoarea evreiască a veseliei, Purim, de la începutul lunii martie, era însoțită de un frumos carnaval la care participau nu doar evreii, ci toți tecucenii doritori de distracție⁶³. Aproape toate marile sărbători iudaice erau marcate de numeroase acte caritabile: donații, ajutorarea oamenilor nevoiași, organizarea unor mese comune etc.

Foto 9 Fosta sinagogă a rabinului Al. Șafran, mai 2016
(Sursa: Arhiva personală)

În ultima vreme se remarcă implicarea tot mai activă a noilor culte: biserica penticostală anual organizează două concerte de muzică religioasă, conferințe, activități sportive, tabere (Lepșa, Slănic Moldova), voluntariat la Școala Gimnazială „Gheorghe Petrașcu“ Tecuci, în colaborare cu fundația „Inimă de copil“ Galați.

Foto 10 Excursie organizată de biserica penticostală „Noua Speranță“, 2016
(Autor: pastorul Radu Mohor)

Biserica baptistă „Credința“, împreună cu fundația „Inimi slujitoare“, a pus bazele unei școli primare și a unei grădinițe particulare, numită Benthall, care are program prelungit și beneficiază de bucătărie proprie, spații de joacă etc. Tot în incinta fundației funcționează și un centru medical. De-a lungul timpului, această comunitate de oameni a fost implicată în viața municipiului Tecuci și a împrejurimilor, nu doar prin învățatură biblică, dar și fiind gata să sară în ajutor la nevoie. Atunci când orașul a fost lovit de ape, Biserica a sărit în ajutorul sinistraților, ajutor materializat prin asigurarea de alimente, apă și haine, dar și în proiecte mai mari precum, cu ajutorul fraților din întreaga țară, la zidirea de locuințe pentru cei ce au avut de suferit mai mult. Ca implicare culturală, în vara anului 2016 Biserica a organizat un concert de muzică creștină pentru copii, iar în toamna aceluiași an, un campionat de fotbal pentru adolescenți și tineri.

⁶³ Goldenberg M., 2005, pag. 288

În lumina celor spuse până acum, putem susține ideea coabitării armonioase a comunităților etnice și religioase de pe teritoriul orașului nostru, chiar dacă au mai existat și mici „derapaje“. Vicisitudinile vremii, noua situație social-politică manifestată la nivelul întregii societăți umane, generează în prezent mutații în structura etnică și confesională a populației municipiului Tecuci. Mozaicul etnico-religios înregistrat în Tecuci este similar multor orașe din România și din Europa: crește populația romă, majoritar penticostală (ca peste tot în România) și se remarcă un aflus tot mai mare de arabi musulmani (ca peste tot în Europa). Procesul de integrare al acestora și în general al minorităților este unul lung și anevoios. Iată de ce am ales să derulăm, în perioada mai-iunie, un proiect educativ intitulat „**Tecuci - orașul meu**“, prin intermediul căruia s-a urmărit însuflarea, în rândul tecucenilor, a sentimentului de patriotism local și încurajarea toleranței etnice și confesionale.

Proiectul este structurat în două părți distincte:

a) realizarea prezentei lucrări și promovarea ei prin toate căile posibile în rândul tecucenilor;

b) activitatea „**Mândru că sunt tecucean**“, pe data de 22 mai 2017, în cadrul căreia a fost realizată o expoziție cu aceeași temă, care a ilustrat diversitatea etnică și confesională a populației orașului nostru; tot în cadrul aceleiași activități a fost amenajat „copacul toleranței“, care a inclus poze reprezentative pentru comunitățile etnice și confesionale din Tecuci, gânduri, păreri și dorințe ale tecucenilor pe această temă; la final a fost difuzat un filmuleț care a fost realizat în perioada 15-21 mai, ce a inclus imagini foto și video cu toți voluntarii - cetățeni ai municipiului Tecuci - care s-au declarat „mândri că sunt tecuceni“. Trebuie subliniat faptul că imaginea tuturor persoanelor voluntare care vor apărea în acest filmuleț a fost folosită exclusiv în scop educativ și numai în cadrul amintitului proiect.

Foto 11 Activitatea „Mândru că sunt tecucean“ la final, mai 2017
(Sursa: Arhiva personală)

CAPITOLUL IV CONCLUZII

În baza celor prezentate până acum, putem concluziona:

1. Condițiile social-istorice și economice au generat modificarea continuă a structurii etnico-religioase a populației municipiului Tecuci;

2. De-a lungul timpului, alături de majoritatea română, două etnii minoritare s-au remarcat în structura demografică - evreii și ulterior romii -, însă toate etniile au avut contribuții însemnate în edificarea peisajului urban și a vieții comunitare tecucene;

3. Religia, sub toate formele sale, a marcat profund societatea urbană tecuceană;

4. Declinul comunității evreiești și a cultului mozaic au fost însoțite de ascensiunea romilor și a cultului penticostal;

5. Relațiile dintre comunitățile etnice și confesionale prezente în orașul nostru au fost și sunt caracterizate prin armonie, înțelegere, colaborare, toleranță; să nu uităm că suntem diferiți, dar suntem egali.

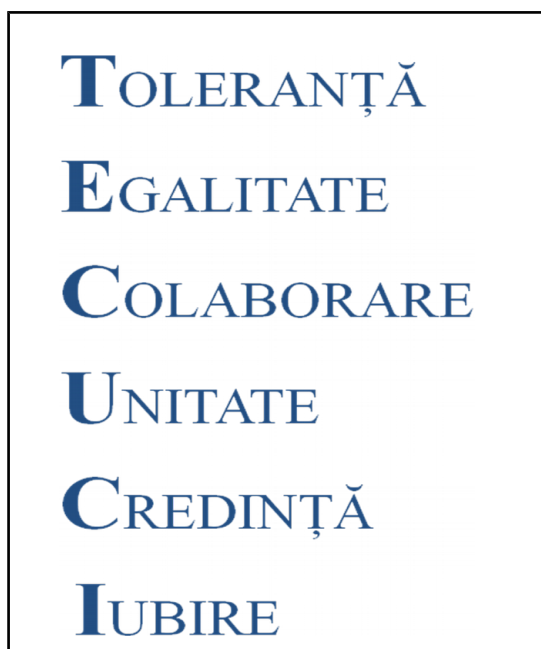

Fig. 14 Motto-ul proiectului „Tecuci-orașul meu“

Bibliografie:

- Aizic I., 2003 - *Strada Mare a Tecuciului*, Editura Cronica, Iași
- Aizic I., 2010 - *Documente din arhiva personală*
- Andronache Șt. și colab., 1999 - *Monografia orașului Tecuci*, Editura Geneze, Galați
-colaboratori: Gavrilescu Gh., Groza L., Negruț G., Nicu M., Paraschiv E., Țau S., Vlăsceanu D.
- Andronache Șt., 2015 - *Tecuciul în documente și publicații*, Editura Grapho Press, Tecuci
- Andronache Șt., 2016 - *Tecuciul și împrejurimile sale. Ghid turistic*, Editura Grapho Press, Tecuci
- Dinu, M., 2007 - *Dimensiunea etnico-religioasă a securității* – Lucrare discutată în ședința Consiliului Științific al Centrului de Studii Strategice de Apărare și Securitate al Universității Naționale de Apărare „Carol I” București
- Goldenberg M., 2005 - *Evreii din județul și orașul Tecuci*, Editura Romcartexim, București
- Pons E., 1999 - *Țiganii din România, o minoritate în tranziție*, Editura Compania, București
- Stănilă C., 2013 - *Tecuci-studiu de geografie urbană*, Editura Grapho Press, Tecuci
- Ungan C. I., 2013 - *Evoluția spațială a vetrei municipiului Tecuci*, articol în ziarul Tecuceanul, Tecuci
- ***, 2004 - *Biserică, Misiune, Slujire*, Editura Episcopia Dunării de Jos, Galați
- <http://festivaluri-romanesti.ro>
- <http://ioncoja.ro/istoria-evreilor-in-terile-noastre/>
- <http://pe-harta.ro/galati/>
- <http://romaniainterbelica.memoria.ro/judete/tecuci>
- www.bisericiadventiste.com/contact/710-tecuci
- www.biserici.org > Acasă > Biserici
- www.insse.ro - Site-ul oficial al Institutului Național de Statistică
- www.protecuci.ro
- www.wikipedia.org.